

Όσιος Σάββας ο Πνευματικός, ο ασκητής της νήσου των Ιωαννίνων

[/ Πεμπτούσια](#)

Όσιος Σάββας ο Πνευματικός,

ο ασκητής τῆς νήσου τῶν Ἰωαννίνων

Ἡ μνήμη του τιμᾶται στὶς 3 Φεβρουαρίου.

Ὁ ὀσιος Σάββας ὁ «ἐν τῇ νήσῳ», ὅπως ἀναφέρουν στὴν Ἀπόλυση τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν οἱ Ἰωαννῖτες ἱερεῖς, εἶναι μιὰ ἐξέχουσα πνευματικὴ προσωπικότητα, ἡ ὁποία ἔλαμψε στὸ νοητὸ τῆς Ἐκκλησίας στερέωμα στὰ τέλη τοῦ δεκάτου πέμπτου καὶ στὶς ἀρχὲς τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος. Εἶναι ὁ πνευματικὸς πατέρας τῶν ἀυταδέλφων ὀσίων, τῶν θαυμαστῶν Ἀψαράδων, Θεοφάνους καὶ Νεκταρίου, οἱ ὁποῖοι ἔκτισαν τὸ περίφημο μοναστήρι τοῦ Βαρλαάμ στὴν ἅγια λιθόπολη τῶν Σταγῶν, στὸ πέτρινο δάσος τῶν Μετεώρων, ποὺ ὅταν τὸ πρωτοαντίκρισαν ἐκστατικοὶ μαζὶ μὲ τὴ δοξολογία τοῦ Δημιουργοῦ, ὁ ὁποῖος τὰ πάντα «ἐν σοφίᾳ ἐπόησε»(Ψαλμ. 103, 24), ἀναρωτήθηκαν: «Τίς δώσει πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς καὶ πετασθήσομαι καὶ καταπαύσω» (Ψαλμ. 54, 7). Αὐτοὶ μὲ τὴν θεοκίνητη γραφίδα τους μᾶς διέσωσαν καὶ τὸ βίο, τὶς ἀρετὲς καὶ τὰ θαυμάσια τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἐρημίτη τῆς νήσου τῆς γαλήνιας λίμνης τῶν Ἰωαννίνων.

Ὁ θαυμαστὸς ἀσκητὴς Σάββας, τὸν ὁποῖο περιγράφουν ὡς «ὄσιον ἄνδρα, γηραιὸν συνέσει καὶ ἡλικία καὶ πάσῃ κεκοσμημένον ἀρετῇ» ὑπῆρξε ὄχι μόνον συνώνυμος τοῦ «ἡγιασμένου» ἐρημίτου τῆς Ἰουδαίας, ἀλλὰ καὶ κατὰ πάντα ἐφάμιλλος τῶν κατορθωμάτων του. Αὐτὸ ἀποδεικνύουν καὶ τὰ ἐπακολουθήσαντα τὴν κοίμησή του θαυμαστὰ σημεῖα τὰ βεβαιοῦντα τὴν δόξα ποὺ τὸν περίμενε

στοὺς οὐρανοὺς, δόξα πὸ περιβάλλει ὅλους αὐτοὺς πὸ μὲ τὴν ὄσιακή τους βιοτὴ εὐαρέστησαν στὸ Θεό μας.

Ὁ ὄσιος Σάββας ὑπῆρξε γόνος ἀρχοντικῆς οἰκογενείας. Ἡ εὐγένεια τῆς καταγωγῆς του μεταποιήθηκε σὲ εὐγένεια ἡθους, σὲ εὐγένεια ψυχῆς καὶ ὁ πλοῦτος τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν του σὲ πλοῦτο ἀγάπης πρὸς τὴν «ένυπόστατη ἀγάπη», τὸν Θεάνθρωπο Ἰησοῦ, καὶ συμπαθείας πρὸς τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς πένητες. Σὲ νεαρὴ ἡλικία ὁ θεῖος ἔρωτας, πὸ κατέτρωγε τὰ σωθικά του, τὸν ἀπομάκρυνε ἀπὸ τὶς πατρικὲς ἀνέσεις, γιὰ νὰ τὸν ἀναδειξοῦ ταπεινὸ καὶ πτωχὸ ἐρημίτη τῆς νήσου τῶν Ἰωαννίνων. Τὸ μικρὸ μοναστηράκι τοῦ Τιμίου Προδρόμου ἔγινε ἡ ἀσκητικὴ του παλαίστρα, ὅπου πάλαιψε μὲ τὶς ἀρχὲς καὶ τὶς ἐξουσίες, μὲ «τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου» (Ἐφ. στ´ 12) μιμούμενος τοὺς ἀγῶνες τοῦ ἰσάγγελου πολιστῆ τοῦ Ἰορδάνη καὶ ἀφέντη τοῦ μοναστηριοῦ του. Δὲν κατόρθωσε ποτὲ νὰ ἀποκτήσει δεῦτερο ράσο καὶ δεῦτερο ζευγάρι ὑποδημάτων, ἀφοῦ στὸ ἀντίκρισμα τοῦ κάθε ἀδελφοῦ, στὸ πρόσωπο τοῦ ὁποῦ ἔβλεπε τὸν ἴδιο τὸν Κύριο, καὶ μάλιστα μυστικὰ νὰ τοῦ ψυθιρίζει: «τῷ αἰτοῦντί σε δίδου» (Ματθ. ε´ 42), ἔδινε μὲ χαρὰ καὶ προθυμία ὅ,τι εἶχε στὸ ἐρημητήριό του, τρόφιμα καὶ ἐνδύματα. Δὲν θὰ ἦταν ὑπερβολὴ νὰ λέγαμε ὅτι δὲν περίμενε ὁ ὄσιος ἀσκητῆς νὰ τοῦ ζητήσουν, γιὰ νὰ δώσει, ἀλλὰ προέτρεχε στὴν ἀγάπη καί, μόλις ἀντιλαμβανόταν τὴν ἀνάγκη, ἔδιδε χωρὶς νὰ τοῦ ζητηθεῖ διεγειρόμενος πάντοτε «εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων» (Ἐβρ. ι´ 24). Ἐφερνε συχνὰ στὰ χεῖλη του τὰ λόγια τοῦ ταπεινοῦ Ναζωραίου, ὅπως μᾶς τὰ μεταφέρει ὁ πολὺς Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος : «Ἐγὼ εἶμαι πατέρα σου, ἐγὼ ἀδελφός σου, ἐγὼ νυμφίος τῆς ψυχῆς σου, ἐγὼ ἡ καταφυγὴ σου, ἐγὼ τὸ ἔνδυμά σου, ἐγὼ ἡ τροφή σου, ἐγὼ τὸ στήριγμά σου. Ἐγὼ ἔγινα πτωχὸς γιὰ σένα μὲ τὴν ἐνανθρώπησή μου· γιὰ σένα ἔγινα ζητιάνος· γιὰ σένα ἀνέβηκα στὸ Σταυρό· γιὰ σένα κατέβηκα στὸν τάφο· γιὰ σένα παρακαλῶ στὸν οὐρανὸ τὸν Πατέρα μου»(Ὁμιλ. εἰς Ματθ. ΟΣΤ´, 5).

Ὁ πράος ἐραστής τῶν πατέρων τῆς ἐρήμου, Σάββας, ποτὲ δὲν ὀργίστηκε, ἀλλὰ ἔδινε «τόπον τῇ ὀργῇ» (Ῥωμ. ιβ´ 19), λέγοντας ὅτι αὐτὴ αἶρει τὴν χάρι τοῦ Παναγίου Πνεύματος πὸ κατοικεῖ ἐντός μας. Ποτὲ δὲν κατέκρινε κανένα, ἀκολουθώντας τὸ τῆς Γραφῆς: «Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε» (Ματθ. ζ´ 1). Ἡ ταπεινοφροσύνη του ὑπῆρξε ὑποδειγματικὴ καὶ σ´ αὐτὴν ἐπάνω, ὡς σὲ θεμέλιο γερὸ, στήριξε τὴν πνευματικὴ του οἰκοδομὴ καὶ τελείωση. Γι´ αὐτὸ καὶ ἡ ἀσκητικὴ του ἀγωγή εἶχε ἐμφανῆ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς θείας ἐπενέργειας, ἀφοῦ ὁ Κύριος «ταπεινοῖς δίδωσι χάριν» (Ἰακ. δ´ 6). Ἐξαγόραζε τὸν καιρὸ του μὲ σύνεση καὶ ἰδιαίτερη προσοχή, κυρίως ὅμως μὲ ἀδιάλειπτη προσευχή. Τὶς νύχτες ἀγρυπνοῦσε καὶ οἱ βραδινὲς ἀκολουθίες ἦταν ἡ γλυκύτερη τροφή τῆς καρδιάς του, ἡ τροφή πὸ περιεῖχε τὰ θρεπτικὰ συστατικὰ τῆς ἀτέλεστης μακαριότητος. Αὐτὴν ἄλλωστε ποθοῦσε, γι´ αὐτὴν εἶχε βάλει πλῶρη, στὸ λιμάνι της ἤθελε νὰ ἀγκυροβολήσει.

Ἔτσι, οἱ τροφές τῆς σάρκας δὲν τὸν ἀπασχολοῦσαν. Τὶς παρέβλεπε καὶ ἀρκοῦταν σὲ λίγο ἀνάλαδο φαγητὸ καὶ παξιμάδι, ὅταν καὶ αὐτὸ τὸ ψωμὶ ἦταν ἔδεσμα γιορτινόν.

Ἡ ἰσαγγελη πολιτεία τοῦ ὁσίου Σάββα τὸν ἔκανε γνωστὸ σ' ὅλη τὴν κοινωνία τῶν Ἰωαννίνων καὶ τῆς γύρω περιοχῆς, γι' αὐτὸ καὶ πλῆθος πιστῶν κατέφευγε στὶς νουθεσίες καὶ συμβουλές του. Ἔτσι ἀναδείχθηκε ἀπλανῆς πνευματικὸς καθοδηγητὴς τῶν χριστιανῶν τῆς Ἠπείρου. Μεταξὺ αὐτῶν ὁ καλὸς Θεὸς τοῦ ἔστειλε καὶ δύο ἀφοσιωμένους ὑποτακτικούς, τοὺς ἀδελφοὺς Ἀψαράδες, τὸν Νεκτάριο καὶ τὸν Θεοφάνη, οἱ ὁποῖοι ἔφθασαν μὲ πολὺ ὑψηλὰ μέτρα ἀρετῆς. Αὐτοὶ ἔζησαν μαζί του δέκα ὀλόκληρα χρόνια καὶ ὠφελήθηκαν ἀπὸ τὶς διδασκαλίες καὶ τὸ παράδειγμά του καὶ στάθηκαν δίπλα του καὶ στὶς τελευταῖες ἡμέρες τῆς ἐπὶ γῆς ὀσιακῆς βιοτῆς του. Τοὺς εἶχε προεῖπει τὸ τέλος του καὶ εἶχε ζητήσει τὴν ἡμέρα τῆς ἀναλύσεώς του νὰ κοινωνήσῃ τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Τὴν ὥρα τοῦ Μεσονυκτικοῦ προφασιζόμενος κόπωση ἔστειλε τοὺς ὁσίους ὑποτακτικούς του στὴν Ἐκκλησία, γιὰ τὴ συνήθη ἀκολουθία καὶ ὁ ἴδιος ἀποσύρθηκε γιὰ ἀνάπαυση. Τὸ πρωῒ τῆς ἐπόμενης ἡμέρας αὐτοὶ στὴ συνηθισμένη τους ἐπίσκεψη στὸ κελλί του, γιὰ νὰ πάρουν τὴν εὐχή του, τὸν βρῆκαν ἀκίνητο μὲ τὸ κουκούλι καὶ τὸ μοναχικὸ σχῆμα, μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια καὶ γαλήνια ἔκφραση. Εἶχε ἤδη ἀναχωρήσει γιὰ τὴν Βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἡ εὐωδία ἢ ὁποῖα χυνόταν ἀπὸ τὸ ἅγιο σκῆνωμά του ἦταν ἡ θεία βεβαίωση πὼς ὁ Γέοντάς του βρισκόταν ἤδη στὴν ἐκλεκτὴ συνοδία τῶν ἀγίων τοῦ οὐρανοῦ. Ἦταν 9 Ἀπριλίου τοῦ 1505.

Ἡ εἶδηση τοῦ θανάτου ἔκανε σύντομα τὸ γύρο τῶν μοναστηριῶν τοῦ νησιοῦ καὶ αὐτῶν τῶν Ἰωαννίνων. Σὲ λίγο πλῆθη προσκυνητῶν, ἱερέων καὶ λαϊκῶν, ἔφθαναν στὸ νησί, γιὰ νὰ ἀσπασθοῦν τὸ ἱερὸ σκῆνωμα τοῦ ὁσίου Σάββα καὶ ὅλοι ζητοῦσαν νὰ πάρουν κάτι ἀπὸ τὰ ἐνδύματά του γιὰ εὐλογία καὶ ἁγιασμό. Αὐτὰ τὰ ράκη ἀμέσως ἄρχισαν νὰ θαυματουργοῦν καὶ στὸ ἄγγιγμά τους οἱ ἄρρωστοι εὕρισκαν θεραπεία. Ἔτσι, δόξασε ὁ Κύριος, ὁ ὁποῖος μᾶς εἶπε «τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω (Α΄ Βασιλ. 2, 30), τὸν ὁσιό Του ἀσκητὴ Σάββα. Ἡ μνήμη του ἔκτοτε γιορτάζεται παραδοσιακὰ στὶς 3 Φεβρουαρίου, γιὰτὶ ἡ ἐπέτειος τῆς κοιμήσεώς του συμπίπτει πολλὰς φορὲς μέσα στὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστή.